روزنامه شرق

چهارشنبه ۲۳ مهر ۱۳۹۳ • ۲۰ ذی‌الحجه ۱۴۳۵ • ۱۵ اکتبر ۲۰۱۴

سال دوازدهم • شماره ۲۱۳۸ • ۱۶صفحه • ۱۰۰۰ تومان

علوی در نشست خبری:

وزارت اطلاعات از «انجمن صنفی روزنامه‌نگاران» شکایت نکرده است

ایسنا: وزیر اطلاعات عصر روز گذشته در نشستی خبری به‌مناسبت سی‌ویکمین سالگرد تاسیس وزارت اطلاعات به سوالات خبرنگاران در زمینه‌های مختلف پاسخ داد. حجت‌الاسلام‌والمسلمین محمود علوی درباره دلایل پس‌گرفتن شکایت وزارت اطلاعات از انجمن صنفی...

صفحه ۲

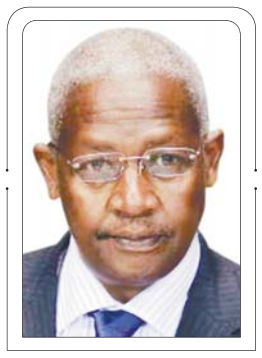

رییس‌مجمع عمومی سازمان‌ملل در گفت‌وگو با «شرق»:

ریشه‌های خشونت را بخشکانیم

گروه سیاست: سام کوتسا (Sam Kutesa)، رییس شصت‌ونهمین «مجمع‌عمومی» سازمان‌ملل است، اهل اوگاندا که از گروه آفریقایی انتخاب شده است. این دور از اجلاس سالانه مجمع‌عمومی از ۱۶ سپتامبر ۲۰۱۴ آغاز شد و بیش از یک‌هفته از زمان آن، مطابق سنت...

صفحه ۶

سه گره هسته‌ای در «وین»

● ظریف: حجم غنی‌سازی، نحوه و زمانبندی رفع تحریم‌ها، اختلافات حیاتی هستند

صفحه ۳

گزارش «شرق» از اردوگاه آوارگان «ایزدی» در «سلیمانیه»

کابوس «شنگال»

صفحه ۸

عکس: Reuters

تیترها

ریشه‌یابی کاهش تورم از نگاه ۲۵ اقتصاددان و کارشناس

صفحه ۴

سید محمد خاتمی در جشن ۷۲سالگی خود:

دل‌هایمان را به‌هم نزدیک کنیم

صفحه ۳

گزارش «شرق» از نمایشگاه کتاب «فرانکفورت»

سالن حرفه‌ای‌ها

صفحه ۱۱

«داعش» به آتش‌بس ترکیه و «پ‌ک‌ک» پایان داد

«بغداد» در خطر

صفحه ۱۵

رییس‌جمهور آرژانتین در «شورای امنیت» چه گفت؟

چنین نگفت «فرناندز»

صفحه ۶

رای «نمادین» مجلس «عوام» بریتانیا به «شناسایی» دولت فلسطین

صفحه ۱۵

سرمقاله

مسیر ناگزیر

احمد شیرزاد
استاد دانشگاه و فعال سیاسی

ظرفیت جامعه ایران در مورد گرایش به فعالیت‌های جمعی سیاسی و صنفی و آنچه در صحنه واقعی کار سیاسی جلوه‌گر است، عقب‌ماندگی این حوزه را نشان می‌دهد. مخاطب این جمله، «دولت»، به مفهوم «دستگاه اجرایی» نیست. اگرچه، بارها، طی یک‌سال گذشته تاکیدشده که وزارت کشور دولت یازدهم به‌ویژه در بخش سیاسی، نیازمند بازنگری در فعالیت‌های خود است، اما آنچه مشخص است مسوول درجه اول «تحزب» در کشور، دولت نیست. سوال اینجاست که چه زمانی بناست تنش و درگیری -که حاصل فعل و انفعالات مختلف و نیازمند واکاوی جداگانه است- به کنار گذارده شده و میل جامعه به فضای جدید زندگی، مشارکت سیاسی و فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی درک شود؟ آنچه به اصلاح‌طلبان مربوط است اینکه با وجود مطالباتی در سطح هواداران قابل توجه این تفکر در جامعه، به دنبال ایجاد آرامش توسعه‌آفرین در کشور هستند.

اما برخی افراد با وجود قرارداشتن در برخی مسوولیت‌ها در دستگاه‌های مختلف، به‌گونه‌ای در مورد فعالیت سیاسی محدود یک‌حزب سیاسی اصلاح‌طلب اظهارنظر می‌کنند که قابل باور نیست. برای نمونه «حزب اعتمادملی» از احزابی بود که پس از دوران اصلاحات تشکیل شد. در آن مقطع، دبیرکل و برخی نیروهای حاضر در آن، موضع نیمه‌منتقد نسبت به برخی احزاب و تشکل‌های اصلاح‌طلب داشتند و به همین دلیل، صداوسیما و رسانه‌های وابسته به اصولگرایان، با ذوق‌زدگی خاصی به انتشار مواضع آنها مشغول بودند، به این امید که سبب شکاف در میان اصلاح‌طلبان شوند.

خوشبختانه این اتفاق رخ نداد و این حزب توانست در کنار اصلاح‌طلبان به ایفای نقش بپردازد و اخیرا هم موضع آنها این است که در کنار شورای هماهنگی جبهه اصلاحات به فعالیت بپردازند. اما موضع دوگانه جناح مقابل در قبال یک‌گردهمایی محدود در مجموعه اصلاح‌طلبان، بسیار تعجب‌آور است. آنها باید از خود سوال کنند آیا می‌توانند مجموعه اصلاحات را از صحنه روزگار محو کنند؟ اگر نمی‌شود آیا می‌توان کاری کرد که این جریان به کلی منفعل شود؟

پاسخ این سوال هم منفی است چراکه در این صورت، نتیجه انتخابات سال ۹۲ تا این حد برای اصولگرایان غیرقابل پیش‌بینی نبود. احزاب سیاسی با وجود همه تنگناها، در این چند سال با جامعه ارتباط برقرار کرده‌اند و نمی‌توان این واقعیت‌ها را نادیده گرفت. حتی اگر بتوان مانع همه این فعالیت‌ها شد، آیا امکان پاسخگویی به مطالبات جامعه در این بخش وجود دارد؟ آیا می‌توان با این تفکرات ابتدایی، به رشد و توسعه رسید؟ رشد اقتصادی و توسعه همه‌جانبه با سیاست‌های بسته در هیچ‌کجای دنیا، امکان تحقق نداشته است.

الگوی چین هم که برخی در ذهن دارند، هزاران اما و اگر دارد. ممانعت در قبال عادی‌شدن فعالیت حزبی در کشور، تنها برخی آفت‌ها را به جامعه منتقل می‌کند. واکنش‌های شتاب‌زده در مقابل تحرک سیاسی احزاب، مبارزه با فساد و ناهنجاری‌ها را دشوارتر می‌کند. حال آنکه اساس کار حزبی، شفافیت با مردم و فعالیت منظم سیاسی است.

شاهبیت عمل سیاسی غیرحزبی اصولگرایان، محمود احمدی‌نژاد و دولت وی بود که به سبب همین نهادینه‌نشدن «تحزب»، مجموعه اصولگرایان، از مردم عذرخواهی نکرده و تاوان آن را در انتخابات پرداختند. فعالیت نیروهای سیاسی با سلیقه‌های مختلف، مسیر ناگزیر عرصه سیاست است.

حرف اول . هنر

حضور حداکثری در نشر جهانی

امیرمسعود شهرام‌نیا
مدیر غرفه ایران در نمایشگاه کتاب «فرانکفورت»

اگر وضعیت حضور ایران را در نمایشگاه فرانکفورت با وضعیت مطلوب مقایسه کنیم، هنوز راه زیادی در پیش داریم. در حال حاضر نمایشگاه کتاب فرانکفورت به محلی برای نمایش قدرت کشورهای مختلف در عرصه نشر تبدیل شده است. شرایط به‌گونه‌ای است که نمی‌توان در این رویداد فرهنگی غایب بود. از دید بسیاری از اهالی فرهنگ و فعالان نشر، محک ارزیابی شرایط نشر یک کشور، کم‌وکیف حضور در این نمایشگاه است. اما من معتقدم حضور ایران باید قدرتمندتر و به شکل زیبنده‌تری باشد. امسال خوشبختانه تا حدی این اتفاق افتاد. شرایط جدید و امکان حضور در یک غرفه متنوع، اهمیت زیادی داشت. این آرزویی بود که چندسال در ذهن می‌پروراندیم. این مهم، امسال تحقق پیدا کرد و ما غرفه‌ای مجتمع از ناشران تشکیل دادیم. تصورم بر این است که چه دولت و چه موسسه نمایشگاه‌های فرهنگی نباید رأسا در این زمینه متولی باشند. باید حمایت کنیم تا ناشران خودشان بیایند و رودررو با فضا آشنا شوند، از فضای نشر بین‌الملل نهراسند، آثارشان را عرضه کنند و حق کپی‌رایت بفروشند. امسال نقطه آغازین این اتفاق بود؛ اینکه برای گروهی از ناشران امکان حضور مستقیم فراهم کردیم و گروهی هم که امکان حضور نداشتند آثارشان را فرستادند. به‌لحاظ محتوایی هم طی روزهای نمایشگاه بیش از ۲۰۰ نشست و ملاقات ترتیب دادیم.

ادامه در صفحه ۶

یادداشت

«داعش» و کمیته حقیقت‌یاب بین‌المللی

احسان هوشمند
پژوهشگر مسایل اقوام

در چنددهه گذشته ظهور گروه‌های «سلفی» و «تکفیری» مبدل به بخشی از واقعیات سیاسی خاورمیانه شده است. شاید هیچ فرصتی به اندازه اشغال افغانستان توسط ارتش سرخ شوروی سابق این فرصت را برای تفکر سلفی مهیا نکرد تا از نظر سیاسی و نظامی به تشکیل و سپس گسترش فعالیت‌های تشکیلاتی بپردازد. اشغال افغانستان و جنگ سرد میان آمریکا و شوروی موجب شد تا سازمان‌های امنیتی آمریکا یکی از روش‌های مقابله با شوروی را در افغانستان و از طریق گروه‌های سلفی پی گیرند و این رویکرد موجب شد تا جهادگران عرب از اقصی‌نقاط خاورمیانه عازم افغانستان شوند و زیر پرچم اسامه بن لادن گردهم آیند و به این ترتیب، هم زمینه‌های سربرآوردن طالبان مهیا شد و هم بن‌لادن موفق شد تا رهبری تشکیلاتی که بعدها «القاعده» نامیده شد را به دست آورد. القاعده در ابتدای فعالیت این امکان را یافت که از کمک‌های آمریکا و سایر کشورهای غربی برای مقابله با دولت اشغالگر شوروی استفاده کند. سپس جنگ بالکان و تحولات یوگسلاوی سابق و به‌ویژه بوسنی‌وهرزگوین فرصت تازه‌ای برای این گروه مهیا کرد و جنگجویان «القاعده» با حضور در بالکان بر تجارب خود افزودند. در سال‌ها و دهه‌های بعد افزون بر افغانستان و پاکستان، سایر کشورهای اسلامی از اندونزی در شرق آسیا تا سومالی در شرق آفریقا و نیجریه مبدل به صحنه تاخت‌وتاز عناصر «القاعده» شدند و در نهایت، رویداد ۱۱سپتامبر و حمله انتحاری به برج‌های دوقلوی آمریکا توسط «القاعده» بود که دنیا را متوجه تهدید «القاعده» کرد. حمله تلافی‌جویانه آمریکا به افغانستان و سقوط طالبان در افغانستان و پس از آن، حمله آمریکا به عراق و سقوط دولت صدام حسین نه‌تنها موجب نشد تا از میزان فعالیت‌های این گروه کاسته شود بلکه شرایط تازه عراق و خلأ قدرتی که پس از صدام حسین ایجاد شده بود موجب شد تا فعالیت‌های «القاعده» به عراق هم کشیده شود. رقابت‌های منطقه‌ای و تلاش برخی کشورها برای اثرگذاری بر اوضاع عراق و گسیل پول و تجهیزات این کشورها به‌سوی عراق هم مزید بر علت شد تا «القاعده» در عراق فعالیت خود را تشدید کند. تحولات تازه خاورمیانه و وزش نسیم آزادیخواهی در کشورهایی چون مصر، لیبی، تونس، یمن و ... موجب شد تا در سال‌های گذشته، خاورمیانه دوباره و بیش از گذشته مورد توجه افکار عمومی بین‌المللی قرار گیرد. اما بهار عربی دیری نپایید و نهادهای نوپای دموکراسی‌خواه در این کشورها نتوانستند دستاوردهای قابل‌توجهی در جهت تعمیق ارزش‌های دموکراسی‌خواهانه کسب کنند. در نتیجه تحولات ناشی از آنچه بهار عربی خوانده شد، بخش گسترده‌ای از خاورمیانه به جولانگاهی برای فعالیت‌های «القاعده» مبدل شد و گروه‌های دموکراسی‌خواه به‌سرعت به حاشیه رانده شدند و نداهای گروه‌های سلفی جانشین آنان شد. البته در این میان وضعیت عراق و سوریه شرایط متفاوتی داشت. حوادث عراق و سوریه موجب شد زمینه فعالیت «القاعده» و سپس بعثی‌های سابق عراقی را در این کشور فراخ شود.

ادامه در صفحه ۶

یادداشت

دخالت‌های تاخیری آمریکا در خاورمیانه

نصرت‌الله تاجیک
دیپلمات بازنشسته

با یک نگاه یا تجزیه و تحلیل راهبردی می‌توان نتیجه گرفت که در سال‌های آینده، به دلیل ماهیت مسایل و مشکلات کشورهای عربی، دخالت آمریکا در مقدرات آنها برای منافع اقتصادی و امنیت رژیم صهیونیستی و حل‌نشدن مشکلات این کشورها باعث به‌تاخیر انداختن پروسه رشد و توسعه سیاسی - اجتماعی آنها خواهد شد. بدین دلیل بی‌شک تنش و تضاد بین منافع کوتاه‌مدت غرب یعنی منافع اقتصادی و بلندمدت غرب یعنی ارزش‌هایی که توسط غرب تبلیغ می‌شود، کماکان باقی خواهد ماند. نتیجه چنین روندی آن است که ۱- این جوامع روند تحولات اجتماعی محکمی نخواهند داشت و ۲- حکومت‌های «اصلاح‌نشده» عربی که وابسته به کمک‌های سیاسی و اقتصادی آمریکا هستند دارای ثبات لازم نبوده و محتملا برای همیشه پایدار نخواهند بود و باید جای خود را به حکومت‌های مردمی بدهند. اما در راهبرد آمریکا در این زمینه سعی بر آن است که این رژیم‌ها به سرعتی که حکومت مبارک برچیده شد از بین نروند تا خلأ قدرت ایجاد نشود که همچون مورد مصر در یک موقعیت تناقض‌گونه ناچار به حمایت از کودتای نظامی شود. در چنین راهبردی بهترین گزینه برای این حکومت‌ها روند تدریجی اصلاحات تکاملی که نهایتا منجر به دولت‌هایی متفاوت و دموکراتیک‌تر، اگرچه با حفظ ساختارهای مهمی از رژیم‌های کنونی و مخصوصا عناصر حفظ قدرت نظیر ارتش، می‌شود، است که در یک شکل تغییریافته به حیات خود ادامه دهند. اتفاقی که تاکنون در عربستان‌سعودی، بحرین و یمن افتاده ولی هر سه این کشورها آبستن حوادثی هستند که این روزها یمن در تب‌وتاب تحولات و نوزایی مخصوص به خود است. به‌دلیل ضعف، سردرگمی و تناقضات موجود در سیاست خارجی آمریکا و نیاز این کشور به کمک بعضی یا همه این رژیم‌ها برای دستیابی به خواسته‌های خود از جمله تحقق ثبات و جریان آزاد و ارزان انرژی در منطقه، بسیاری از این دولت‌ها برای شروع اصلاحات عموما تعلل می‌ورزند و در مقابل فشار افکار و خواست عمومی برای تحقق اصلاحات مقاومت می‌کنند. نتیجتا، آمریکا قادر یا موافق به برکناری رژیم‌های کنونی عربی نیست و منافعش هم برای تحقق چنین امری ایجاب نمی‌کند. این همان فرضیه قبلی است که لاجرم، بین نیازهای کوتاه‌مدت و منافع بلندمدت آمریکا، همچون تحولات تدریجی و صلح‌آمیز در منطقه که مانع پیدایش موج خشونت یا تغییرات پیش‌بینی‌نشده در آینده شود، کفه ترازو به سود رفع نیازهای کوتاه‌مدت سنگینی می‌کند و ارجحیت دارد. این پارادوکسی است که می‌توان از آن به عنوان سردرگمی سیستماتیک سیاست خارجی آمریکا یاد کرد که به نوبه خود باعث به‌هم‌زدن چهره ژئوپلیتیکی منطقه شده است. چنین ارجحیتی با در نظر گرفتن حقایقی که خیزش مردم مسلمان منطقه تاکنون آشکار کرده، آسان نیست. در هر صورت، آمریکا باید از دنبال کردن فرضیه‌ای غلط ولی شایع که می‌گوید تغییر در خاورمیانه هرگز از درون رخ نخواهد داد و باید از خارج اعمال شود، اجتناب کند.

ادامه در صفحه ۶

خانواده محترم باشنده

ضایعه اسف انگیز ترور شهید بهرام باشنده موجب تأثر خاطر همه دوستان گردید. از دست دادن یکی از قدیمی ترین همکاران این روزنامه را در استان سیستان و بلوچستان به همسر فرزندان و خاندان محترم آن فرهیخته فقید تسلت عرض می کنیم.

روزنامه شرق

معرفی آژانسهای مسافرتی هتلها و مراکز گردشگری

پارسیان مهر گشت ۸۸۸۴۹۹۷۵

راه سبز ۸۸۱۰۶۸۶۸

رجوع به صفحه ۱۳

تلفن سازمان آگهی ها ۸۸۱۹۲۸۷۷

سازمان آگهی‌های روزنامه شرق

۸۸۱۹۰۴۶۸

۸۸۱۹۳۹۷۹

هاکوپیان

HACOUPIAN.NET

روزنامه شرق

از خوانندگان عزیز روزنامه خواهشمندیم پیشنهادهای خود را به منظور بهبود نحوه توزیع از طریق تلفن‌های ۳۲-۸۸۸۱۴۲۳۰ با ما در میان بگذارند